Anul V — Orăștie, 14/26 August 1899 — Nr. 33

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:
Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 10 fr. la an.
Manuscripte nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:
Aurel Popovici-Barcianu. director.

PROPRIETATEA
Institutului tipografic „Minerva“ în Orăștie.

INSERȚIUNILE:
Un șir garmond prima-dată 7 cr., a 2-a oară 5 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sunt a se trimite la adresa: „Minerva“ institut tipografic în Orăștie (Szászváros).

Tot în causa Episcopiei dela Arad.

Episcopia română gr.-or. de Arad nu mai este vacantă: și-a primit căpetenia sa spirituală. Iosif Goldiș este Episcop de Arad, și astfel fiind, el și-a ajuns scopul mult dorit, a ajuns acea dignitate preoțească, pentru care a fost gata a jertfi totul: caracter politic, reputația de Român bun, ba aproape și simțul dreptului, după-cum a dovedit ținuta sa în procesul de presă al unui preot, cu un cuvênt totul, numai spre a deveni Episcop.

O bună însușire însă, care în împrejurările date a fost normativă, totuși are, anume are mâni curate.

Atotputernicul, care regulează soartea popoarelor, a dispus, că înaintașul său în Episcopia de Arad, așa numitul »energic în acțiuni«, a desfășurat o lucrare, cu care, popor și cler din diecesă, a fost foarte nemulțămit și îndată ce Episcopul Mețianu s'a strămutat ca Archiepiscop la Sibiiu, aceștia l'au ales de urmaș al său, neavênd afară de el alt candidat potrivit.

Dacă Archimandritul Hamsea n'ar fi fost nepot al Metropolitului Mețianu, și ca atare n'ar fi fost unealta vilă a acestuia; și dacă peste tot n'ar fi fost așa slab precum este, apoi într'adevĕr ar fi fost întrebare: că cine ar fi ajuns Episcop în Arad.

Nu simpatiilor generale, fără »faute de micun« cum zice Francezul, are să mulțămească Iosif Goldiș alegerea sa.

Alegĕtorii Episcopului Goldiș, și-au îndeplinit, într'un mod ce poate trece de model, datoria, de-a preface instalația căpeteniei spirituale alese după putință grandioasă. Spre acest scop, ei n'au cruțat nici îngrijire, nici osteneală, nici jertfe și succesul obținut a răsplătit toate acestea pe deplin: sĕrbarea instalării a fost măreață, și a întrecut toate așteptările.

Pentru privitorul liniștit, toate aceste alaiuri, tot acest entusiasm n'au fost de cât niște forme exterioare.

Acum, după-ce a trecut instalarea, earăși reîntră realitatea în dreptul ei și cu ea deodată întrebarea: *„Quid nunc?“*

Oare corĕspunde-va Episcopul Goldiș așteptărilor alegĕtorilor sei, așteptărilor cari cu necesitate să mișcă în două direcțiuni:

a) Apărarea drepturilor bisericii contra tuturor atacurilor, vină acestea din ori-ce parte ar veni.

In această privință, pare-că trecutul Părintelui Episcop Goldiș nu prea tinde multe garanțe alegĕtorilor sei, în deosebi nu față cu cei de sus, deși, în actualele grave împrejurări politice, alegĕtorii sei nu cer alta, decât să-'și împlinească datorința după-cum îl va povĕțui Duchul sfânt și mintea sa luminată („Tribuna Poporului“ nr. 139 a. c.)

Numai cât atâta nu este mult, *și să poate cere numai dela un bărbat a căruia mâni sunt legate în privința politică.*

Sigur, nici un Episcop n'are trebuință să se arunce pe arenă ca așa numit agitator și să iee parte la luptele politice; cu toate acestea însĕ să așteaptă dela fiecare ca să nu jertfească nici cel mai mic drept al bisericii sale și al poporului său, fie chiar și cu riscul posiției sale.

Un astfel de Episcop nu va fi niciodată părăsit de poporul său.

Părintele Episcop Goldiș deja are ocasiunea de-a apăra drepturile sale ca Episcop de Arad contra mai marilor.

Metropolitul Mețianu cu puține zile înainte de instalarea lui Goldiș, a aflat de bine a dispune ca directorul seminarial din Sibiiu Dr. Roșca, să se sfințască de călugăr de cătră Archimandritul Hamsea, în mănăstirea Hodoș-Bodrog.

Această mănăstire însă este pe teritorul Episcopiei de Arad și prin urmare, în scopul indicat, ar fi fost de lipsă, amĕsurat prescriselor canonice, încuviințarea Episcopului de Arad.

E adevĕrat, că Episcopul Goldiș a întrat în exercițiul puterii jurisdicționale numai după instalare; nu-i ertat însĕ să se pearză din vedere că după trecerea Episcopului Mețianu la Sibiiu Archimandritul Goldiș a devenit Vicariu (Administrator) al Episcopiei de Arad.

Oare n'ar fi fost mai bine dacă și 'n casul acesta s'ar mai fi așteptat câteva zile cu călugărirea directorului Roșca, și încă cu atât mai vĕrtos cu cât această călugărire nu este în ordine și cu cât credem că ea în sine nu era atât de urgentă.

Ceea-ce este urgent e, evitarea chiar și a aparenței că Metropolitul Mețianu ar voi pe nedreptul să se ingereze în drepturile unuia dintre Episcopii sei sufragani.

b) Restaurarea ordinei, după-cum să vede fundamental zdruncinate, mai ales în administrațiunea Episcopiei.

In această diecesă își stau față în față două partide înverșunate, și tocmai pentru acest cuvênt Episcopul Goldiș are o posiție foarte grea, când vorba e de a representa cu tărie interesele Episcopiei față cu amêndouĕ partidele.

Că Episcopul Goldiș va cuprinde pe toți credincioșii sĕi diecesani cu aceeași dragoste; că față de toți va fi cu aceeași dreptate și că e departe de el chiar și gândul de a-'și răsbuna contra adversarilor alegerii sale, sunt cuvinte de sine înțelese în gura unui păstor sufletesc.

Aderenții sei zic, că Episopul Goldiș e om blând; că nu e energic, fiindcă e drept și iubește legea („Tribuna Poporului“ nr. 139 a. c.)

Aceste atribuțiuni însĕ sunt în două direcțiuni îngrijitoare:

1) pentru-că un om energic încă poate fi drept și

2) pentru-că blândețea, deși este o podoabă pentru un Episcop, totuși înarmat numai cu ea, nu va putea duce departe, fără curênd va deveni o jucărie în mânile oamenilor intriganți, precum zilnice dovezi ne-o arată aceasta.

După cele întêmplate însĕ, trebue să domnească în diecesa Aradului o voință tare și neînduplecată, ca astfel elementele rĕslețe, cari au fost până acum în posesiunea puterii, și au condus trebile diecesei spre folosul lor, să poată fi aduse la reson.

Pentru aceasta însĕ singur și numai blândeța nu este de loc suficientă.

Noi sperăm și dorim din toată inima ca Episcopul Goldiș să aibă o bună dosă de tărie a voinței, lucru care în împrejurările ce actualmente domnesc în biserica noastră este pentru fiecare dintre Episcopii nostri o trebuință urgentă.

Dee bunul D-zeu ca Episcopul Goldiș să poată răspunde și în realitate să răspundă pe deplin așteptărilor alegĕtorilor sei!

Am dori însĕ ca frasele atât de obicĭnuite în vieața noastră națională și bisericească să se curme și în locul lor, de oare-ce conțin în sine germenele imoralității, să cultivăm frumoasa floare a moralității. Căci, fără de a face ceva în propriul cerc de activitate, spre stîrpirea imoralității, e numai aparență goală și fără de preț, ori-câte frase am întrebuința. *G.*

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI“

Fără durere.

In grădina dela Golești cad frunzele de toamnă, cad mereu prin liniștitul vĕzduh. Odată, odată încă mai strălucesc poleite de soare și când mai vii par și mai aproape de dînsul, atuncea cad ele și mor...

In grădina dela Golești au crescut patrioți cari și-au jertfit libertatea, averea, fericirea, liniștea pentru patrie; într'însa a trăt familia patriarhală a Goleștilor, străbunii și străbunele cu mândri feciori și cu fiice, și un lung șireag de nepoți.

In grădina dela Golești e tăcere, tăcere adâncă.

O bĕtrână cernită șade sub un teiu cu o carte în poală, ear' ochii ei mari și căprii se duc plini de blândețe și jale înapoi spre trecut, la acele ființe, cărora le-a închinat vieața întreagă și pe care le-a îngrigit până la moarte. Ea nu se măritase. Fața-'i trasă și cucernică exprimă nobleță și o luminoasă blândețe ca și a sfântului Toma din icoana lui Murillo. Vieața ei este trudnică, căci pe nepoții sei orfani i-au lăsat ei în ocrotire, ear' pe sĕrmanii din sat i-a învĕțat cusături frumoase, ca să-'și mai aline amara lor sărăcie.

Ear' acum petrece câteva clipite de odihnă cercetându-'și adâncul inimii obosite și întorcêndu-'și gândurile-i spre morminte, ca frunzișul cel fără vieață, pălit de raza caldă a soarelui. Deodată ea aude un cântec și-'și întoarce capul în partea aceea. O încrețitură între sprîncene destainuește adânca-i compătimire; căci prin vĕzduhul liniștit tremură cântece de mort și vers jalnic cântat de un singur glas pe drumul mare al satului. E preotul care îmbrăcat în odăjdii vine încet printre căscioare, urmat de un băiat cu aghiasmatarul în mâni, și de prohod. In sicriul de pe năsălii e o femeie bĕtrână cu pĕrul alb ca zăpada, pacînică și tăcută; numai fruntea i-a rĕmas brăzdată de amarul anilor.

Prohodul înaintează cu umilință și cu evlavie; o singură ființă rătăcește printre mulțime în dreapta și în stânga, ducênd mâna la têmplă ca și când ar saluta militărește, rîzênd cu veselie în fața fiecăruia arătându-'și un șir alb de dinți, ear' ochii ei cei mari și negri privesc nepăsători la moarta din sicriu. E Chiva, e fiiă-sa cea nebună, care cu moartea mă-sei pierde fără să-'și dea seama tot ce avea ea pe lume. Hainele ei sunt zdrențe care abia o mai acoper, ear' cămașa-i desfăcută la piept i-o strînge câte o mână ce se îndură. De sub o năframă, ce de mult și-a perdut fața-i roșie, se arată în neorênduială pĕru-i negru. Nimeni din mulțime nu ia seama la pașii ei rătăciți, la salutul ei milităresc și la rîsul ei sglobiu. Prohodul ajunge la poarta cea părăginită a bisericii pe unde trece încet înăuntru. Chiva mai rĕmâne afară, mai sare printre pietrile mohorite și la urmă, momită de cântecul din biserică, întră și ea. Bĕtrâna din grădină se uită lung după dênsa și oftează. Ea cunoaște și-'și reamintește vieața acestei ființe, și luându-'și cartea din poală, se ridică încet, apoi în haina-'i cea neagră, trece în tăcere pe stratul de frunze, privind spre biserică și, întorcêndu-sĕ din nou îndĕrĕt, la locul ei de repaus sub teiu, cade ear' pe gânduri.

Cât de frumoasă a fost odată Chiva, cât de veselă și sănĕtoasă! Fața ei smeadă era pîrguită ca un mândru rod de vară, și ochii ei cei frumoși străluciau de mândrie și de diavolii; și era gurește mare când o nĕcăjiau flăcăii în horă. Odată unul a glumit mai mult cu dênsa și venind sara la ea acasă, i-a bătut în fereastră; ea a eșit afară și s'au așezat amêndoi pe prispă, și au petrecut acolo noaptea întreagă, și apoi pe rînd în fiecare noapte, cum e dat să se întêmple între cei îndrăgostiți.

Dar' eată că isbucnește rĕsboiul și într'o zi de zăduf din luna lui August Mihai al ei pleca cu oastea. Plânsul ei nu-'l putu ținea acasă.

— »Și dacă nu m'oi mai întoarce»!.. zise el uitându-se la ea.

— »Atunci oi muri și eu, Mihai!«..

Crunta luptă dela Grivița era stêrșită, și el trimise vorbă că trăește și e sănĕtos. Dar' după asta nu mai sosi nici o veste. Chiva vedea frunzele căzênd, vedea negurile cele mari, gerul și zăpada, — și dela el nici o soliel Și se frământa de grige și de groază!

Femeilor le era oprită trecerea peste Dunăre, dar' găseau ele mijloace de trecere. Chiva înjuga boii la car și zicênd că are să se ducă în cărăușie, o lua încetinel pe lângă boi spre Plevna.

Cu o traistă de rufe albe pentru el, pe cap cu un bostan mare și în sîn cu alte poame, ea cutreera lagărul și șanțurile căutând pe Mihai al ei. Și pe când în giurul ei gloanțele șuerau și un soldat căzu lovit de moarte, ea afla că Mihai e rănit și dus într'un spital, fără să se știe anume unde. Rĕmăsese galbenă și fără de graiu în apele ghețoase ale șanțurilor și nici că se mai gândia să se păzească de gloanțe. »In apa de aici i-au degerat picioarele și pe urmă îl lovì un glonț în umĕr«, îi zise Chivei un tovarăș de luptă, »dar' nu știu unde l-o fi dus«.

Ea pleca cu o povară în inimă și începù

De învețătură. Cele-ce s'au petrecut Vineri în 18 August n. a. c. la Saint-Privat (Alsacia), cu ocasiunea desvělirii unui monument în amintirea celor căzuți în rěsboiul pruso-francez din 1870, le poate servì șoviniștilor nostri de învěțătură.

Impěratul Germaniei, în discursul sěu ce l'a ținut cu acel prilegiu, după-ce a arětat lupta bărbătească ce au purtat-o atât ostașii prusaci cât și cei francezi, a terminat astfel:

„Voesc așadar', ca acestei figuri sě se atribue și *o însemnătate generală.* Ea stă pe acest câmp pătruns de sânge ca și o pază pentru *toți soldații bravi căzuți aci, din ambele oștiri, atât ai celei franceze, cât și a celei germane; căci cu vitejie și cu eroism* s'au coborît în mormênt glorios *și soldații francezi*, luptându-se pentru împěratul și *patria lor.* Ear' când stindardele noastre, aceste scumpětăți mărețe se vor *închina dinaintea statuei* de bronz și vor *fâlfăi melancolic deasupra mormintelor iubiților nostri camerazi, sě fâlfăie și deasupra mormintelor adversarilor nostri, și sě le șoptească tainic, că cu o stimă plină de melancolie ne aducem aminte de morții viteji.*"

Libertate, nu glumă.

Cine ar mai cuteza sě zică, că în Ungaria nu există libertate, acela ar spune un mare neadevěr. Aceasta reiese cel puțin din articolul prim al lui »Bud. Hirlap« dela 22 Aug. Cetească ori-cine acel articol și se va convinge, că libertatea în Ungaria este așa de mare pentru toți, încât zeu că ar mai trebuì puțin ciontată din ea, căci altcum li-ar merge prea bine naționalităților nemaghiare.

Eată anume despre ce e vorba:

»Luna lui August, zice »Bud. Hirlap«, a fost luna sěrbărilor culturale din partea naționalităților.

»Inainte de asta cu două sěptěmâni și-au ținut adunările generale anuale societățile culturale slovăcești în T. Sânt-Mărtin. Sâmbătă în 19 August n. Sașii au desvělit în Sibiiu monumentul episcopului Teutsch, ear' Duminecă și Luni și-au ținut societățile săsești obicinuitele adunări generale tot în Sibiiu. Dumineca viitoare, asociațiunea culturală a Românilor din Ungaria își va ținea adunarea generală la Deva, ne mai amintind că în August n'a fost zi, în care vr'un despărțěmênt al aceleia sě nu-'și fi ținut adunarea generală. Ear' în 31 Iulie și-a ținut la Sělište adunarea generală Societatea pentru fond de teatru român.

»Resultatul tuturor acestor sěrbări culturale din partea naționalităților dovedesc, că în patria noastră naționalitățile duc o vieață culturală foarte viuă. Dacă ar fi adevěrată acusa, că statul național maghiar este dușman culturei naționalităților, atunci aceste societăți nu și-ar putea da seamă înaintea poporului despre activitatea lor.«

Și după-ce înșiră toate acestea, voind a da dovezi lumii despre libertatea din Ungaria, la urma-urmelor, tot această foaie trage atenția bărbaților de stat maghiar, că sě aibă mai mult în vedere activitatea acestor societăți culturale a naționalităților, căci altcum prea se vor întări și aceasta ar fi în detrimentul statului maghiar.

Va sě zică ea-'și cântă și ea-'și descântă.

CORESPONDENȚA

Hunedoara, 23 August 1899.

Onorată Redacțiune!

Bine voiți, Vě rog, a da publicității următoarele:

In »Budapesti Hirlap« nr. de dtto 20 Aug. se află o notiță referitoare la aniversarea zilei nașterii Maiestății Sale, în opidul Hunedoara. Se zice în notița aceasta, că Valachii din Hunedoara au folosit ocasia aniversării zilei nașterii Maiestății Sale ca demonstrație în contra ungurimei (a magyarság ellen) și spre scopul acesta au arangiat în presara zilei un concert musical în piața orașului, care s'a început cu marșul național valah, ba ceva și mai mult, zice născocitorul de minciuni, ospătarul și membrul în representanța orășenească Petru Moisin a iluminat fereastra și în ea a expus chipurile lui Horea și Cloșca.

Acesta e cuprinsul notiței. Afirm însě, din capul locului, că partea primă din cuprinsul acelei notițe e o minciună grosolană.

Astfel stând lucrul, oare îndrăsnețul raportor n'a comis un atac vědit la onoarea și buna reputație a Românilor Hunedoreni? Și cum vor putea acești pacînici cetățeni sě sufere pata aceasta pe bunul lor renume? Căci e vědit lucru că raportorul din vorbă prin cele publicate în notița menționată a intenționat ca sě ne arete pe noi Românii ca antidinastici, dar' mai ales ca dușmani ai »nației de sine alcătuitoare«. E revoltător acest atac pentru noi Românii, cari e fapt constatat și lucru știut de toți, că în ce privesc dinasticismul și loialitatea față de Preagrațioasa Casă domnitoare suntem neîntrecuți de popoarele conlocuitoare. Cu deosebire însě Românii din Hunedoara față de persoana Maiestății Sale poartă un respect, care poate fi asěmănat cu respectul devotat sfinților din sfânta Scriptură. Ear' în ce privește buna înțelegere cu poporul maghiar conlocuitor, Românii nici odată n'au provocat schimbarea bunelor relațiuni. Ținuta politică a poporului românesc din acest opid, dacă e vorba ca sě o cualifici în mod imparțial, apoi eu unul din punct de vedere național românesc, trebue sě o condamn, căci la mai multe ocasii de-a se putea afirma naționalicește s'a observat că deși a avut și poate are oameni cari sě-i desvoalte sentimentul național, nu e destul de accesibil pentru așa ceva: se află, cum aș zice, în primul stadiu de desvoltare în acest ram de educație. N'ar strica ca conducětorii, chemați a le desvolta acest sentiment, sě păsească cu mai multă energie și fie asigurați că și în Hunedoara se poate face mult pe terenul național.

Astfel stă lucrul în ce privește sentimentul național și loialitatea față de Tron la poporul românesc din acest opid. Poftească ori-și-cine și desmintă acest lucru: îl voiu servi și cu dovezi, că eu am dreptate, și nu cred sě fie un singur Hunedorean fie de ori-și-ce naționalitate, care sě-'mi poată dovedi contrarul.

Intre astfel de relațiuni trăind, cum vine un nemernic mincinos și pe calea publicității ne ponegrește atât de urît? Iți stă mintea în loc când te cugeți la o faptă atât de îndrăsneață! Un astfel de născocitor de minciună trebue descoperit și pedepsit în raport cu greutatea minciunilor, ce colportează. Pata aceasta nu cade numai asupra Românilor din acest opid ci asupra întregii comunități; prin urmare, ca publicul din afară sě nu dea crezěmênt acelei minciuni grosolane, representanța opidului Hunedoara respective magistratul orășenesc își va face sieși un bun servițiu desmințênd oficios cele raportate în nr. de dtto 20 August a. c. din »Budapesti Hirlap« la adresa Românilor din Hunedoara. Căpitanul de poliție al opidului Hunedoara, pentru restaurarea reputației atinse a cetățenilor, e rugat ca sě erueze întru-cât e adevěrată știrea lansată prin »Budapesti Hirlap« și sě-'i dee afară cu numele pe născocitorul de minciuni pentru a-l putea pedepsi în modul meritat.

Ceea-ce l'a îndemnat pe născocitorul din vorbă ca sě ne ponegrească atât de urît în ochii lumii, pe lângă îndemnul provenit din șovinismu-'i incarnat, a fost că s'a folosit de ocasia ce i-a oferit-o casul următor: In preseara zilei de 18 Aug. a. c., ziua aniversării nașterii Maiestății Sale, cetățeanul din Hunedoara Petru Moisin și-a iluminat și el fereastra ca și ceialalți Hunedoreni, în semn de omagii față de persoana Preagrațioasă a Maiestății Sale Impěratului-Rege. La noi însě, mai ales cum poporațiunea din clasa de mijloc e cam ambițioasă, așa și individul respectiv, făcênd parte din această clasă, a fost îndemnat se vede de ambițiunea sa ca sě-'și împodobească ferestrile sale mai frumos de cum sě aflau împodobite ale vecinilor. Astfel în ferestrile iluminate frumos a expus și 2 icoane, ce le-a avut la îndemână: una a lui Iancu și alta a lui Horea. (Nu însě a lui Horea și Cloșca, cum susține raportorul; se vede și de aci că n'a fost în clar cu cele publicate), dar' nici de cât îndemnat de gândul ca prin decorația aceasta sě demonstreze în contra cuiva; nici aminte nu i-a venit de așa ceva. A fost de-ajuns ca omul numai dintre cei, cărora le place intriga, sě observe aceste icoane, și, poate din rěutate față de respectivul, a denunțat casul la căpitanul de poliție, care apoi a dispus confiscarea acelor icoane. S'a făcut apoi arětare la comitele-suprem, care numai decât a denunțat casul la ministru. Și-apoi ține-te la procese verbale luate cu bietul om, când la poliție, când la judecătoria cercuală. Atât l'au tot purtat dela Caiafa până la Pilat pe bietul om încât în cele din urmă juzii de tribunal exmiși anume pentru cercetarea acestei afaceri au dispus excortarea cu 2 gendarmi la închisoare preventivă, și unde? la Deva! — Pe când scriu aceste rînduri bietul om, care, sunt sigur, numai îndemnat de ambiția-'i prea mare a făcut aceasta, sě află încă tot la Deva în arest preventiv. Că ce i-se va mai întêmpla, știe Dumnezeu.

Astfel stă casul cu Petru Moisin. Și acest cas, cred eu, a îndemnat pe raportorul dela »Bud. Hirlap« ca în creerii lui înfierbântați sě născociască o minciună atât de grobiană.

Representanța orășenească și căpitanul poliției sě-'și facă datoria față de nerușinatul mincinos!

Dinu.

Le mai trebue încă ceva.

Este știut, că până de present pajura ungurească a fost purtată numai de honvezime, ear' armata comună a purtat pe cea austriacă. Acest lucru nu le mai convine de aci înainte Maghiarilor, și astfel își sparg acum capul, cum sě facă și ce sě dreagă, ca Coroana sě încuviințeze purtarea pajurei ungurești și de către armata comună, ca astfel și prin semne vězute sě primească expresie dualismul și posiția de drept public a Ungariei chiar și în armata comună. Consultarea asupra acestei pretensiuni îndreptățite, scrie »K. E.«, decurge acum în cea mai mare tăcere între cercurile normative și ministerul comun de rěsboiu va comunica la timpul sěu resultatul în această chestie delegațiunilor ca fapt împlinit, fără sě se mai ia în desbatere.

Și se poate ca Coroana sě le încuviințeze și cererea aceasta precum li-a încuviințat încă multe altele, căci doar' nu de geaba sunt ei susținětorii monarchiei, cum pretind a se numì.

In acest chip apoi numai limba maghiară mai trebue întrodusă și în armata comună, și purtarea pintenilor din partea pedestrașilor, ca ideea de stat unitar maghiar sě ajungă a se întrupa.

Din cercul meseriașilor.

Dela un meseriaș român din Orăștie, primim spre publicare următoarele șire:

On. Redacțiune!

Este de nedescris bucuria ce m'a cuprins, cetind în nrul ultim al »Rev. Orăștiei« cele scrise de »un meseriaș din Sibiiu« despre Reuniunea-soră de-acolo.

Bucuria mi-a fost însě cu atât mai mare, cu cât am constatat, că »Reuniunea meseriașilor rom. din Sibiiu« se bucură atât de mult de înființarea Reuniunii noastre, și dorește ca ambele acestea sě lucreze în frățească înțelegere pentru ridicarea clasei de mijloc, care o formăm noi meseriașii.

Și nimic n'ar fi mai folositor pentru Reuniunea noastră, decât dacă acea dorință s'ar întrupa cât mai curênd.

Căci toate intreprinderile puse la cale de membrii acelei Reuniuni, în frunte cu neobositul și zelosul ei președinte, au reușit întotdeauna peste așteptare.

Meseriașii din Sibiiu când și-au propus a

---

sě cutreere ambulanțele. O groază mare o cuprinsě vězênd fețele celor greu răniți, care nu puteau fi duși mai departe. Era aproape veselă că nu l'a găsit între aceștia.

I-se spuse că poate sě fie încă în Mitska. Și ea pleca într'acolo, trecênd desculță pe pământul înghețat și prin negura cea rece. In Mitska fusese, dar' îl pornise mai departe, către Turnu-Măgurele. Ci-că ar fi încă în vieață, i-s'au scos gloanțele, i-s'a tăiat un picior, dar' încolo e bine.

Și earăși pleca Chiva la drum și ajunse în Turnu-Măgurele. Orașul întreg era prefăcut într'un lazaret. Ea umbla din spital în spital, îl căuta în vre-o douězeci, și la urma urmei găsi patul în care zăcuse. De vre-o patru zile îl mutaseră de aici la Craiova. Ea ofta din greu și-'și ridica ear' traista cu rufe. Dar' nici la Craiova nu mai era. Cu o zi mai înainte îl dusese cu trenul răniților la București. La București îl căuta ear', întrebând mereu în toate părțile. Casele cele mari, casarmele și multe școli erau acum prefăcute în spitaluri. Intr'un târziu sosì pe dealul Cotrocenilor, la casarma batalionului de vênători. Aici îl afla în sfêrșit, când întreba de numele lui. Își cerù voie ca sě-'l vază și sě-'l îngrigească, și întra sfioasă printre șirurile lungi de paturi, dusă de mână de o cucernică călugăriță, care avea la braț o betelie cu crucea roșie. O doamnă, tot cu crucea roșie, îi eși în cale zicêndu-'i:

— »E aici, dragă copilă; îl vei găsi puțin schimbat!«

Și zěu, abia-l cunoscù. Trupul ei șovăì și genunchii îi tremurară, când îl vězù atât de schimbat și de slăbit. El îi zimbi, dar' zimbetul lui era o rînjire. O, Doamne, cum o putea sě îndure ea atâta suferință înaintea atâtor oameni? Dar' zi și noapte stătù la căpětâiul lui ca o stâncă de peatră. La odichnă nu se mai gândia ea, cu toată călětoria-i cea lungă, și numai cu deasila lua câte ceva de mâncare.

Afară oștile treceau înainte necontenit prin nămolul adânc de pe drum. Erau soldați trudiți ce veniau din fundul Rusiei. Șireaguri de răniți sosiau de pe câmpul de luptă; șireaguri de Turci prisonieri, flămênzi, goi și desculți veniau prin mocirlă; și earăși șireaguri de bolnavi de lingoare și aproape degerați și prăpădiți de foame umblau amețiți, căzênd pradă corbilor și cânilor. Coastele lor roșii și jupoiate priviau hîdos către cerul acoperit cu nori de zăpadă.

Prinse se ningă. Părea că norii miloși voiau sě învelească cu unul și același lințoliu atât pe prieteni cât și pe dușmani.

Din toate acestea Chiva nu vedea nimic. Ea nu vedea decât fața lui Mihai, care zăcea răbdător în suferințe grele și care, întrebat de starea lui, rěspundea în totdeauna cu același »bine« liniștit. Apoi, molcom îi povestia ei despre chipul cum i-au tăiat o jumětate de picior, cum s'a întêmplat de nu i-au dat de ajuns cloroform și ce cumplite chinuri a suferit; ear' pe ea o năpădiau lacrămile, șiroi pe obraz, lacrămi care erau o alinare pentru Mihai.

I-se spuse că Mihai va scăpa, că nu va muri. Inima ei tremura de bucurie de nici nu mai putea grăi. Dar' când îi vězù pentru întêiași dată rănile, se făcù albă ca părețele. Ii dădù un strop de vin și i-se spuse că nu-'i nimic, că-i va trece și că se va vindeca numai sě-'i dea câte o lingură de doftorie când va avea junghiuri prea mari, ca sě-'l liniștească. Mihai povestia de Grivița, îi arěta decorația, și deși Chivei îi pricinuia frică și durere, totuși ea îl asculta cu drag, când cu buzele lui palide îi zugrăvia fapte de viteaz. Trei gloanțe i-au găurit pălăria și nici pěrul nu i-l'au atins. »Vezi dragă că așa a vrut bunul Dumnezeu și că am mai avut zile!« îi zise Mihai...

Dar' veni o noapte mai grea pentru Mihai. Se plângea de dureri mari la uměr și la picior. »După 24 ceasuri era sě fiu înlocuit, căci îmi degeraseră picioarele și tocmai atunci mě nimeriră gloanțele!. Vai!.. Nu mě poți face s'adorm?«

Ea puse mâna de grabă pe-o sticlă cu leacuri și în lumina cea slabă a opaițului îi turna o lingură mare întreagă, stând tăcută lângă dênsul, după-cum i-se spusese, ca sě-'l poată adormi. Deodată însě el începù sě se tânguiască că simte dureri, și fața i-se schimba grozav. Și îl durea tot mai tare, încât rěsuflarea îi trecù într'un hârcăit. Inspăimântată, Chiva fugì la o călugărită ce dormia într'un colț și o trezi. In urmă deșteptă pe doctorul de asistență, rugându-'l ca pe Dumnezeu sě vină, căci cu Mihai e greu. Doctorul vězù pe bolnav și strigă către Chiva rěstit:

— Din ce doftorie i-ai dat?

— Din asta, îi arăta ea sticla.

— Dar' nenorocit-o, strigă doctorul, acolo e carbol!

Chiva se uita țintă la el fără sě-'l priceapă. »Și-am făcut rěu că i-am dat?« întrebă ea cu sfială.

— Rěu? E otravă! rěspunse doctorul, și, fără a se mai uita la ea, făcù toate încercările de-a împedeca urmările grele. Dar' bolnavul se muncia în luptă cu moartea, cuprins de dureri nebune; otrava îi curgea acum prin vine și-'i îngreuna rěsuflarea. Mihai își făcea din când în când câte-o cruce și când nu mai putea ridica mâna, o ruga pe ea sě i-o poarte. Cuvênt de mustrare nu eși din gura lui.

— Nici așa nu mai aveam zile! îi zise el.

Când se făcù ziuă, era liniștit, dar' foarte rěu. Ea nu-'l lăsa din brațe, ci-'l strîngea așa tăcută și nu îngăduia nimenui ca sě-il ia din brațele încleștate.

A trebuit cu sila sě acopere mortul și sě-'l ducă afară. Chiva îl însoți până la ușă; pe urmă se întoarse înděrět și mergênd dela

alege de președinte al Reuniunii lor, pe dl Victor Tordășanu, crezênd a afla în persoana d-sale un zelos spriginitor și conducĕtor al afacerilor meseriașilor, nu s'au înșelat, ba alegerea lor a întrecut toate așteptările. Căci progresul ce acea Reuniune l'a făcut în decurs de abia 3 ani de zile de când dl Tordășanu stă în fruntea ei, nu se poate afla la alte Reuniuni de acest fel.

D-sa a dovedit îndestul, că n'a primit conducerea acelei reuniuni numai pentru a-'și face titlu de onoare, ci în prima linie a primit-o, fiindcă i-a stat la inimă prosperarea aceleia și s'a pus astfel cu trup și suflet pentru a face tot ce-'i stă în putință, ca sĕ o ridice la vaza ce i-se cuvine și pentru-ca membrii ei sĕ atragă nu numai atenția altor meseriași asupra ei, ci chiar a inteliginței române, precum și a străinilor.

Nu mĕ îndoesc, că cu multe greutăți va fi fost nevoit sĕ se lupte și multe neplăceri va fi trebuit sĕ îndure până a aduce-o la starea în care se află. Și tocmai în aceasta residă activitatea de fer ce a desvoltat-o dl Tordășanu, pentru-ca nimic sĕ nu-'i lipsască acelei Reuniuni, de a fi de model și altora de felul ei.

Este deci și datorința noastră, a meseriașilor români din Orăștie, și în prima linie a președintelui nostru dl *Vasile Domșa*, ca sĕ ne nisuim din toate puterile a căuta mijloacele de lipsă, prin care și Reuniunea noastră sĕ devină cu timpul o adevĕrată soră a celei din Sibiiu. Și aceasta o vom ajunge cu atât mai ușor, cu cât frații meseriași din Sibiiu ne întind mână de ajutor în această lucrare a noastră.

Inainte deci cu toții, și nimic nu ne va putea împedeca pentru realisarea scopului ce ne-am propus. —*u.*

O distinsă binefăcĕtoare.

Donațiunile făcute de distinsa literată *Constanța de Dunca-Schiau* întru amintirea neuitatului sĕu soț Antoniu Schiau, unul dintre cei mai distinși Români și a reposatei sale fice Alma Merrit sunt aceste: *I. Muzeului național din București* un medalion cu Sfântul George cum străpunge bălaurul, din veacul al 16-lea; un obiect de artă din Transilvania de mare preț. *II. Pinacotecei din București*: un portret de artistul Grigorescu și două de artistul Stăncescu. *III. Academiei române:* medalia de aur, ce a obținut la Paris d-na Schiau în 1862 pentru scrieri literare și 38 documente autografe de mare preț istoric. *IV. Ateneului român:* o canapea și 3 scaneu vechi florentine. Un panou, pictura d-nei Alma de Dunca-Schiau m. Merrit și o perină brodată, și pictură artistică tot de d-sa. Geniul creator a celei mai frumoase și culte femei atât de bine sĕ reoglindesc în aceste 2 bucăți. In concertul internațional a saloanelor din Bpesta și Nizza Alma a fost cea mai frumoasă, cultă și sĕrbătorită femee. Cruda soarte a luat-o dintre cei vii în floarea vieții. Azi zace pe țermurile mării lângă New-York, într'un splendid mausoleu familiar. *V. Societății „Petru Maior"* din Bpesta: valoroasa bibliotecă de peste 150 volume a neuitatului sĕu soț Antoniu Schiau. Amicul și protectorul tinerimii academice și după moarte rĕmâne neperitor ca și eminentul jurist și apĕrător cu tragere de inimă cătră popor, care a șters aproape 50,000 procese vechi erariale din cârca țeranului nostru. A tăcut și — făcut toată vieața acest fruntaș român: sĕ-'l urmăm și sĕ-'i binecuvêntăm amintirea. Societății academice a mai dăruit d-na Schiau și multe mobile. *VI. Internatului român de fete din Cernăuți:* Prețioasa bibliotecă de aproape 300 vol. și colecțiunea de musicalie a d-nei Alma de Dunca-Schiau m. Merrit. *VII. Spitalului de copii din Bpesta:* albiturile de masă, trusoul și păpușile fetiței Alma. *VIII. Bibliotecei* Asthor din New-York s'au trimis operele lui George Barițiu și ale d-nei Schiau cu indegetarea scrisă în limba engleză, că acele cărți sunt scrise într'o limbă latină, în limba română, al cărui popor de peste 12 milioane rîvnește la mare viitor. Șepte milioane din el formează tinĕrul regat al României. *IX. Bisericii române din Deva:* mai multe exemplare premii de copii din operele sale. Trei draperii deasupra ușilor altarului, o candelă de porcelan Alt-Wien, o iconiță a Maicei Domnului și mai multe pânzături fine. Ar fi frumos, ca creștinescul obicei românesc de a face daruri întru amintirea iubiților reposați sĕ afle numĕroși urmași în familiile fruntașilor nostri. Câte obiecte de artă și lucruri de valoare sĕ perd în urma moștenitorilor de multe-ori nerecunoscĕtori, pe când instituțiunile culturale ale noastre sunt cele mai îndreptățite și chiemate păzitoare vecinice a artelor și științelor. *X.*

CONCURS

Dela »Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român«, conform conclusului Nr. 184 din 3 August a. c. cu începutul anului școlar 1899—1900 sunt de conferit următoarele stipendii:

1. Un stipendiu de 50 fl. pe an din fundațiunea »Dobâca«, destinat pentru un gimnasist născut în fostul comitat al Dobâcei.

2. Un stipendiu de 60 fl. pe an din fundațiunea »I. Roman«, destinat pentru studenți de gimnasiu ori școale reale.

3. Un stipendiu de 60 fl. pe an din fundațiunea »Marinovici« pentru studenți de gimnasiu ori școală reală.

Cererile pentru aceste stipendii au sĕ se înainteze comitetului central al Asociațiunii în Sibiiu (Strada Morii nr. 8) până la *5 Septemvrie st. n. a. c.*, provĕzute cu următoarele documente:

a) atestat de botez;
b) testimoniu școlar pe anul 1898—99;
c) atestat de paupertate.

Cererile întrate după termin nu se vor considera.

Din ședința comitetului central al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român«, ținută în Sibiiu la 3 August 1899.

Șuluțiu. *Dr. Beu,* secr. II.

Pro domo.

Așa se vede, că dl Branga nu voește sĕ lase nici umbră de bănueală despre d-sa, că ar fi îndemnat coriștii sĕ nu iee parte la petrecerea meseriașilor români din 16 Iulie n. a. c. Drept-aceea publică în nrul ultim al »Telegrafului Român« »O întimpinare«, în care nu mai cearcă a se scusa pe sine, ci acusă redacția noastră, că n'a voit sĕ-'i publice declarațiunile date de coriștii d-sale, prin cari aceia îl desvinovățiau. I-ar sta cu mult mai bine dlui Branga, dacă nu ar fi așa de rĕutăcios, căci noi deși nu i-am publicat declarațiunile ce ni-le-a trimis în întregime, totuși am declarat categoric, că le-am primit și le dăm crezĕmênt, cu adausul că am mai primit încă una, dela un membru arangiator al petrecerii, care încă susține cele zise despre coristul dlui Branga, și așa nu putem statorì, pe care parte se află adevĕrul. Căci de-acolo, că declarațiunile ce ni-le-a trimis d-sa au fost subscrise de mai mulți, ear' care am primit-o noi, numai de unul, nu urmează că acesta din urmă nu poate avea dreptate.

Dl Branga voește însĕ cu ori-ce preț ca sĕ se răfuească cu noi, din ce motive numai d-sa o știe. Aceasta însĕ nu o va ajunge, căci nu suntem aplicați a ne răfuì cu nimeni, și îndeosebi nu cu oameni de aceia, cari una zic și alta fac.

Ceea-ce ne surprinde însĕ mai mult din întimpinarea dlui Branga publicată în »Telegraful Român«, este introducerea aceleia precum și adausul, făcut de un membru al redacției, care, așa se vede, publică cu o vĕdită satisfacție mâchnirea dlui Branga față de redacțiunea noastră.

Dacă nu am ști, că respectivul membru este un sincer amic al dlui Branga, poate-că am avea mai multe de zis, așa însĕ le dăm curs liber sĕ-'și verse veninul asupra noastră, căci acesta le este scopul.

Vorba este, că va fi făcut și dl Branga în vieața sa vre-un bine acelui membru al redacției, și acum acela la rêndul seu încă trebue sĕ-'l apere.

Imprumutul, împrumut așteaptă!
Sapienti sat!

Red.

NOUTĂȚI

Școala industrială din Orăștie a fost cercetată anul acesta de 159 elevi, dintre cari *78* au fost Români. Ca învĕțători la această școală, au funcționat și dnii înv. români *Constantin Baicu*, care a propus limba maghiară în cetire și scriere în clasa de pregătire, și *Ioan Branga*, care a propus tot în acea clasă aritmetica și cetitul. Religia a fost propusă la Românii gr.-cat. de cătră dl protopop local *Iuliu Rațiu*, ear' la cei gr.-or. de cătră dl înv. *Ioan Dobre*. Premiați au fost cu totul 69 de elevi, dintre cari 50 pentru diferite obiecte ce au pregătit pentru examen, 15 pentru progresele făcute în toate studiile și 4 pentru desemn. Intre cei 69 elevi premiați 27 au fost români.

*

Stipendii. La consistorul archidiecesan gr.-cat. din Blaj sunt de conferit două stipendii de câte *400 fl.*, cinci de câte *100 fl.*, și două de câte *60 fl.* din *fundațiunea Șuluțană;* un stipendiu de *300 fl.* și trei de câte *50 fl.* din *fund. Vancea;* unul de *100 fl.* și unul de *50 fl.* din *fund. Cipariu;* două de câte *100 fl.* din *fund. David br. Urs;* patru de câte *60 fl.* și trei de câte *40 fl.* din *fund. Alutan;* două de câte *33 fl. 75 cr.* din *fund. Chirilă;* unul de *40 fl.* din *fund. Partenie Moldovan;* unul de *40 fl.* din *fund. Cercul Orăștiei;* unul de *315 fl.*, unul de *100 fl.*, patru de câte *84 fl.* și trei de câte *63 fl.* din *fund. Ramonțană* și unul de *70 fl.* din *fund. Vajda*, destinate pentru studenți de universitate, gimnasii și preparandie. Termin de concurs 8 Septemvrie.

*

Al 13-lea ajutor al „Reuniunii rom. de înmormêntare" din Orăștie a fost dat membrei *Maria Lăzăresc.* Urmașii ei au primit 48 fl. 50 cr.

*

Dlui Ioan Dobre, cleric abs. din Zernești, care a funcționat un an de zile ca înv. la școala capitală română gr.-or. din Orăștie, i-s'a votat de cătră consistorul archidiecesan din Sibiiu, un stipendiu de 500 fl. din fundațiunea »Moga«, pentru a-'și urma studiile la vre-o universitate din patrie ori străinătate.

*

Anunț școlar. Aducem la cunoștința on. public, că înscrierile la școala superioară de fete cu internat în Arad și împreunată *cu cursuri preparandiale pentru candidatele de învĕțătoare*, se vor efectui în 1—4 Septemvrie, ear' prelegerile se vor începe în 5 Septemvrie st. n.

Taxa de înscriere este 2 fl., ear' taxa de întreținere pentru elevele interne 160 fl. la an. Elevele externe solvesc didactru 20 fl., ear' preparandele externe 40 fl. la an.

Pentru instrucția la pian, 3 ore la sĕptĕmână, se solvește 5 fl. la lună Toate solvirile se fac anticipative. La înscriere se pretinde: extras de botez și testimoniu de pe clasa absolvată.

La această școală funcționează *cinci* profesori seminariali și *două* profesoare.

Deslușiri mai detailate se pot cere dela direcțiunea școalei, strada Deák-Ferencz nr. 27.

Arad, în 1 August st. v. 1899.

Direcțiunea
școalei de fete cu internat.

*

Avansări în armată. Din prilejul zilei natale a M. Sale Francisc Iosif au fost înaintați la rangul de locotenenți Românii: *Emil Marian,* reg. de inf. 73 și *Albert Boda,* reg. 76, elevi absolvenți ai academiei militare Tereziane; la gradul de locțiitori de oficeri elevii școalelor de cadeți *Traian Radu,* reg. bosniac nr. 1, *Leo Paica,* reg. 48, *George Viciu,* reg. 45, *Iulian Radu,* reg. 91, *Sabin Banciu,* reg. 44, *Rudolf Anton,* reg. 43, *Stefan Milea,* reg. 83, *Amos Pop,* reg. 4, *Sabin Târziu,* reg. 43, *Mihail Stoica,* reg. 4, *Coloman Demeter,* reg. 69, *Ambrosiu Pĕcurariu,* reg. 33, *Aureliu Suciu,* reg. 60, ear' la artilerie *Ioan Maniu,* reg. div. 17.

*

Cununie. Dl *Dr. Ioan Stroia,* profesor seminarial în Sibiiu și d-șoara *Maria Veturia Ivan* își vor sĕrba cununia lor la 16/28 Sept. a. c., la 4 ore d. a. în biserica gr.-or. din Gurarîului.

— Dl *Iuliu Popovici*, comptabil de bancă în Seghedin, și-a sĕrbat cununia cu d-șoara *Kutasi Ilona*, fiica editorului de ziar deacolo, Kutasi Imre, Duminecă în 20 n. l. c.

— Dl *Stan S. Țincu* și d-șoara *Maria Petrescu*, ambii din Rĕșinari, stabiliți în România, își vor sĕrba cununia Duminecă la 15/27 August a. c. în Giurgiu.

Le dorim fericire!

*

Monumentul episcopului Teutsch a fost desvĕlit Sâmbăta trecută la Sibiiu. Germania încă a trimis câțiva representanți la această sĕrbare.

*

Hymen. Dl *Emanuil Șuiaga*, teolog abs. din Lăpușnic, și-a încredințat de fiitoare soție pe d-șoara *Lucreția Ghila*, fiica preotului și înv. George Ghila din Deva.

*

Concert. Reuniunea rom. de cântări din Bistrița va arangia în 29 August n. a. c., un Concert împreunat cu representațiune teatrală și joc, în sala cea mare din Geverbe-verein. Venitul curat este destinat în favorul fondului Reuniunii.

*

Mica împletitoare. Foile italiene aduc următoarea istorioară: Ducêndu-se Regina Italiei la preumblare printr'un suburbiu al Romei, a întâlnit o mică copilă frumoasă, pe care a chemat-o la sine și a întrebat-o: »Știi tu și coase și împleti, micuța mea?« — Da, a rĕspuns copila, eu pot împleti ciorapi. — Mĕ cunoști tu? — Cum sĕ nu, sunteți Regina. — Impletește-'mi odată o pereche de ciorapi și mi-i trimite la reședință. — După cêteva zile copila a gătit ciorapii și i-a trimis Reginei. Regina în schimb i-a trimis altă pereche de ciorapi, dintre care pe unul l'a umplut cu bomboane, ear' pe celalalt cu bani. În ziua următoare Regina a primit însĕ din partea copilei următoarea scrisoare: »Signora, cadoul D-Voastre mi-a causat durere mare: banii i-a luat tatăl meu, ear' bomboanele le-a mâncat frate-meu, și ciorapii vrea sĕ-'i îmbrace mama«.

*

Țeara centenarilor este Sêrbia. Pe o poporație mai mică de 1,300.000 locuitori sĕ vin 575 de centenari. In Islanda sunt 578, în Spania 401, în Anglia 192, in Germania 78, Norvegia 23, Svedia 20 și Danemarca 2.

*

50 de copii căzuți de pe un coperiș. Din Miskolcz se scrie, că vre-o 50 de copii s'au suit pe coperișul unei case, ca sĕ se uite la producțiunile ce se dădeau într'un circ. Fiind coperișul casei cam slab, s'a prăbușit cu ei, rănind grav pe mai mulți inși.

*

O cină scumpă. Locuitorul Ioan Stolisius din Zombor, a vêndut zilele trecute bucate în preț de 1350 fl., pe cari venind acasă, i-a vîrît în deschizĕtura dela cuptor și s'a dus ear' în oraș. Muerea sa, care n'a știut nimic despre aceasta, apropiându-se timpul cinei, a făcut foc în cuptor, pentru a pregăti de mâncare. Seara când bărbatul s'a reîntors acasă și a dat sĕ caute banii, ia bani dacă ai de unde, toți au fost prefăcuți în cenușe, deoare-ce au fost bani de hârtie.

*

Dramă familiară. Braconierul Martin Izozbosics din Szozta venind Lunia trecută cam vinos acasă, și-a împușcat nevasta și un copil mic ce-'l avea. Gendarmeria l'a deținut.

*

Cel mai nalt om din lume. Sâmbăta trecută a sosit la Budapesta un tinĕr de 19 ani, care se chiamă Constantin Koch și e înalt de peste $2^1/_2$ metri. Te cuprinde o groază oare-care numai uitându-te la dînsul. Când a fost de 13 ani a ajuns înălțimea de 2 metri. Palmele lui sunt ca niște lopeți de fier, ear' picioarele ca niște stâlpi. Mersul lui este greoiu și legănat ca al unui elefant. Partea de jos a piciorului e de $3^1/_8$ palme de lungă și peste mĕsură de groasă.

*

Sinucidere. Țeranul Gál János din comuna Hilib, comit. Treiscaune, din causa traiului rĕu ce-'l ducea cu soția sa, s'a sinucis. Mai întâiu de toate s'a cam cherchelit bine, după aceea a luat petroleu și l'a vĕrsat pe haine, dându-'i foc cu un chibrit, și totodată a luat și un briciu, cu care și-a tăiat grumazii.

POSTA REDACȚIEI.

Dlui *I. B.* în *P.* Abonamentul primit cu mulțumită. Adresa încă s'a schimbat.

Dlui *S. Ț.* în *Vărhely.* In nrul viitor.

„Românului" în *P.* Adresează-te dlui Augustin Berian în Borha (România), prin Fălticeni, și vei primì deslușirile de lipsă.

Dlui *P. H.* în *R.* Sosită prea târziu.

*** Acum vre-o două sĕptĕmâni v'am trimis o scrisoare, pe care nu știm dacă ați primit-o sau nu. Vĕ rugăm deci a ne face cunoscut.

---

un pat la altul se uita în fața fiecăruia zicêndu-le: Mihai!.. Mihai! Era unicul cuvênt ce-'l mai știa rosti. Toate celelalte erau șterse din amintirea ei, și chiar și numele lui îl rostia acum tot mai rar.

Niște oameni cărora li-se făcu milă o aduseră la Golești. Când o vĕzu maică-sa că vine, plânse cu hohot, în vreme ce Chiva zimbia și tăcea. Ea gustase toate suferințele din lume în acele trei ceasuri de cruzime Gândurile ei nu le-a aflat nimeni, ele au rĕmas taină adâncă pentru vecie...

Bĕtrâna singuratică din grădină gândea la toate acestea, când eată că eșia prohodul din biserică și-'și lua drumul spre țintirim. Chiva sălta surizênd în giurul morminților deschis și cu ochii ei cei mari și șterși privește în groapă, unde coborau acum pe aceea care-i fusese spriginul din urmă și tot ce mai avusese în vieață. Apoi ea se strecoară printre lume, salută milităreste și aleargă earăși spre sat, trecênd pe lângă grădina, în care tot mai cad frunzele în tăcere și razele strălucesc deasupra capului celei sfinte și singuratece bĕtrâne. *Carmen Sylva.*

(Familia)

Au apărut: *„Geografie"* și *„Istoria universală"* pentru școalele civile superioare de fete, pe basa planului de învĕțământ din 1887. Cea dintâiu ed. V., ear' cea din urmă ed. VI. Traducere de I. Popovici.

FEL DE FEL

O văduvă tinără (3 zile după înmormêntarea soțului seu cătră o prietenă): »Ah, el a fost așa un om de bun, încât nu-'l pot încă uita«.

*

Un domn cătră visitiul seu:

— Ioane, ești numai de-o zi la mine și te-ai și îmbetat.

— Vizitiul: Mĕ rog, Dle, beția mi-a rĕmas în cap încă din slujba cea veche.

*

Clubul „13". Adeseori auzim vorbindu-se, că nrul 13 este numĕr nenorocos. Nainte de asta cu 13 ani, s'a înființat în metropola germână o societate, sub numele de »Clubul 13«, pentru-ca sĕ se convingă de este adevĕrat, că nrul 13 este nenorocos. Ca membri s'au înscris în 13 Iulie 1886 13 inși. In 13 Iulie a. c., împlinindu-se 13 ani dela înființarea clubului, președintele lui, dând o dare de seamă despre cele întêmplate în decursul acelor 13 ani, a constatat, că toți membrii se află încă în vieață și încă în împrejurări îmbucurătoare. Ba au ajuns cu toții la credința, că ei în cei 13 ani au fost foarte cu noroc. Doi dintr'înșii s'au putut bucura că D-zeu i-a înzestrat cu 13 copii. Așadar' nimic rĕu nu s'a întêmplat la nici unul. Astfel convingêndu-se, că credința despre nrul 13 că ar fi nenorocos este neîntemeiată, au hotărît ca sĕ desființeze societatea. După un dineu de adio, al cărui menü a constat din 13 specii, s'au despărțit unii de alții.

AMICIȚIE — DISTRACȚIE

Eram. — Eram și eu odată, june cu blonde plete, și-'mi stătea surată, gândul tot cam la fete. Și ori pe toate le-avcam dragi, ori numai câte una?

Știi vorba: une-ori pentru fragi și frunza-'ți pare bună.

La urma urmei mi-am ales: boboc din grădinuță, nu știu de știi, de-ai înțeles, că tu ești... tu, puicuță!

Dar' dacă te-ai tot supĕra, eu tot nu-'ți es în cale, doar' vei cunoaște firea mea, ca și eu pe-a matale. ***Unu.***

E prea târziu, N, e. om! Unde pribegești, de unde ai rĕsărit? Și datorezi două anonime, dar' n'ai frică, nu ți-le plătesc.

Cunosc melodia ce se acompaniază cu vuetul unei cascade, dar' n'am cântat-o de atunci.

Mi-ai adus-o acum în minte.

N'ai sĕ vezi pe Surorile? ***Ghici?***

Dare de seamă și mulțumită publică.

Pentru biserica din Petroșeni, au mai incurs ulterior următoarele sume, dela următorii dni: Luis Ciuciu, farmacist în Lupeni 5 fl., familia [illegible] 5 fl., Baia Victoria prin dl Erdélyi [illegible]0 fl., G. Florian, mag. post. 2 fl. Sim[illegible] Chirca, propr. în Hunedoara 10 fl., [illegible]nalia Dima 5 fl., G. Dănilă 3 fl., Alexandru Dima, Nicolae Muntean, insp. câte 2 fl., G. Oprea, paroch, Alexandru Rimbaș, Toma Mihuțiu, Laur Bersan, Ioan Tat, Constantin Dima, Keler Veronica, născ. Muntean, Anica Muntean născ. Dima, Petru Moisin, Catarina Moisin, Arimie Muntean, Nicolae Macrea, contabil, toți din Hunedoara, câte 1 fl. Ioan Irimie, par. în Mesteacăn 5 fl. 10 cr., Zacharie Muntean, paroch în Sălașul-sup. 5 fl. 40 cr., Nic. Meteș, paroch în Herțegani 7 fl. 90 cr., Ioan Găzdău, par. în Homorod 3 fl. 65 cr., Rom. Iacob, par. în Gurasada 2 fl. 20 cr., Nic. Ciocan, par. în Valea-Sângeorgiului 1 fl. 80 cr., Petru Preda, înv. în Petrila, Geras. Olariu, par. în Bacîtalău, G. Rein, par. în Nadăștia-int., Iosif Suciu, par. în Alun câte 1 fl.

Comuna noastră bisericească aduce pe această cale mulțămita și recunoștința sa profundă Domnilor mai sus amintiți pentru binefacerea sĕvêrșită în scopul bisericii noastre din Petroșeni, care cu ajutorul lui D-zeu acum este cu desĕvêrșire terminată în ce privește edificiul.

Petroșeni, în 4 August 1899.

Avram Stanca,
paroch.

Bibliografie.

„Drepturile, datorințele și responsabilitatea membritor de direcțiune" de *Alfred Kormos.* Traducere de *Constantin Popp,* funcționar la centrala institutului de credit și de economii »Albina«. Sibiiu, tiparul tipografiei archidiecesane 1899. Această carte este foarte folositoare pentru cei-ce se interesează de băncile noastre și mai ales pentru membrii din direcțiune, pentru cari este destinată în special. Prețul unui ex 1 fl. 50 cr. plus 10 cr. porto. Se poate cere și dela traducĕtor din Sibiiu.

*

„Pribeag". Nori de fum — Hașiș — Murmur de isvoare — de *Ioan Iosif Sceopul* redactor la foaia umoristică »Vulturul« este titlul unei broșuri apărută de curênd în Oradea-mare. Prețul 75 cr. plus 5 cr. porto. Are o extindere de 84 pagine. Tiparul este curat și ceteț. Editura autorului. Doritorii a o avea se pot adresa și la librăria *H. Graef* în Orăștie. Broșura cuprinde mai ales aducerile aminte din vieața de student a autorului. E scrisă cu mult umor. O recomandăm cu căldură cetitorilor nostri.

*

„Almanachul tipografic", pe anul 1899, a apărut zilele trecute. Este o lucrare de artă și în același timp una dintre cele mai interesante. Edat de dl *George Filip*, tipograf. »Almanachul« e tipărit în institutul de arte grafice »Minerva« din București. Proprietari dnii Filip, Moroianu, Popovici și Tălășescu și cuprinde, pe lângă o bogată materie specialistă, informații despre toate societățile tipografice din lume, adresele tipografiilor, turnătoriilor de litere, zincografiilor, xilografiilor, gravorilor, depourilor de hârtie, fabricanților de cartonage, legătoriilor de cărți, librarilor, fotografilor și ziarelor din țeară, precum și câteva admirabile fotocromotipografii în colori. „Almanachul", fumos legat în pânză, costă numai 75 cr.

*

A apărut în »Biblioteca noastră«: ***Poftă bună!*** Certe de bucate, de Zotti Hodoș. Atragem atențiunea cetitorilor asupra acestei cărți, care conține sub 420 de numere peste șase sute de rețete, și anume cele mai bune rețete din bucătăria practică și modernă. Această carte de bucate se poate întrebuința în ori-ce gospodărie românească. Cartea cuprinde atât rețetele bucatelor celor mai simple cât și rețete de bucate mai complicate; și adecă:

Supe și Ciorbe — Assiette — Rasoluri — Sosuri — Legume — Fripturi — Garnituri — Salate — Prăjituri — Torte — Cofeturi și Bomboane — Cremuri și Parfeurii — Inghețate — Dulcețuri și Compoturi — Diferite beuturi etc.

O recomandăm cu toată căldura d-nelor române.

Prețul unei broșuri 70 cr., plus 5 cr. porto.

Se poate căpĕta și la institutul »Minerva« în Orăstie.

*

A apărut: ***„Marșul studenților"*** din Brașov pentru pian, de *Iustin Cl. Juga.* Se poate procura dela librăria *Ciurcu* din Brașov ori dela autor (I. Cl. Juga, Gherla) cu prețul de 50 cr. plus 3 cr. porto postal. Studenții din Brașov îl pot căpĕta cu prețul de jumĕtate dacă se adresează direct la autor.

Pentru redacție responsabil: **Petru P. Barițiu**

Nr. 423—1899. (578) 1—3

Licitațiune.

In sensul decisiunei Consistoriale din 6 Februarie 1899 Nr. 415 Ep. lemnele de brad de pe muntele »Văcăria« pe teritorul comunei Câmpul-lui-Neag, în comitatul Hunedoarei, care se vin ca parte a bisericii gr.-or. din Galați (Urez) ca porțiune canonică, adecă jumĕtate din complexul comun cu biserica gr.-cat. de 1091 jugĕre pădure, după cum se află indusă în cărțile funduare Nr. 138 A † 1, sĕ vênd spre tăiere și exploatare prin licitațiune publică cu prețul de strigare de ***1800*** *floreni* plus oferentului, care se va ține în *1/13 Septemvrie a. c. la 10 ore înainte de ameazi în Galați.*

Se vor licita numai lemnele de brad, eară cele de fag ori de alt soiu de pe acel teritor nu, folosirea pășunatului sub tot timpul tăierii și exploatării lemnelor rĕmâne în dreptul neștirbit al credincioșilor după usul de până acuma. Fiecare licitant va depune un vadiu de 200 fl. v. a. Concesiunea dela silvicultorul sau dela locul competent pentru tăierea lemnelor rĕmâne în sarcina și spesele cumpĕrătorului.

Despre condițiunile mai detailate ale vênzării se pot trage informațiuni dela subsemnatul oficiu.

Hețeg, în 10 August 1899.

Oficiul protopresbitetal gr.-or. al Hațegului.

Tit V. Gheaja,
protopresb. gr.-or.

De vênzare.

Casa nr. 393 din str. mare a pielarilor din **Orăștie**, constătătoare din 3 chilii de locuit, culină și pivniță se vinde din mână liberă. Informațiuni mai de aproape se dau prin

(576) 1—1 **Nicolau Bârsan,** *prcot.*

1—1 **Avis!** (575)

Prin aceasta rog pe toți producenții de poame, ca sĕ binevoească a-'mi face cunoscută cantitatea și calitatea poamelor ce le posed spre vênzare. Anume poame de desert (de masă,) poame scuturate ori căzute.

Alexandru Simon,
exportor și fabricant de conserve în D E V A.

Un învĕțăcel
din casă bună se primește în prăvălia de băcănie, ferărie și coloniale a dlui **Iosif Onițiu** în **Szászsebes.** (574) 2—3

(577) **ION LAZAROIU** 1—
negustor în Orăștie (Szászváros)

Atrag binevoitoarea luare aminte asupra prăvăliei mele bogat provĕzută cu tot felul de MARFĂ DE MANUFACTURĂ pentru trebuințele de casă, și anume:

BUMBAC DE BĂTUT și AȚĂ DE URZIT, aduse din cele mai bune fabrice, ARNICIURI DE CUSUT ȘI DE URZIT, în toate fețele; PÂNZĂ, BREURI, ȘERPARE cusute cu flori și fir, etc. etc.

Totodată aduc la cunoștința celor-ce au trebuință, că pregătesc în timp scurt și cu preț moderat

HAINE DE CĂLUȘERI

pe cari le vênd, le dau în folosință, ori, la cerere, le fac anume.

„Minerva" inst. tipogr., societate pe acții
în Orăștie (Szászváros)

Opuri
Bilete de log.
Broșuri
Circulare
Bil. de visită
Invitări
Bilanțuri
Acții
Cap. de epist.
Placate
Ord. de dans
Adrese
Compturi
Note
Preț Curent.
Anunțuri
Registre
Imprimate
Couverte
Bilete de cun.
Etc. etc.

Există deja de 11 ani și este provĕzută cu tot felul de material necesar, ca ori-care altă tipografie.

Institutul Tipografic „Minerva"

pe lângă că efectuește ori-ce comande repede și cu prețuri moderate, se îngrijește totodată ca toate acelea sĕ fie estetic lucrate și fără erori.

Până de present se bucură de sprijinul celor mai îndepărtate orașe. Dovadă aceasta despre promptitudinea și acurateța cu care efectuește ori-ce lucrare.

Ca unica tipografie românească în acest mare comitat, se roagă de binevoitorul sprigin al celorlalte institute românești, precum și al privaților.

„MINERVA„ institut tipografic în Orăștie.